

Hvepsevåge *Pernis apivorus*

Honey buzzard

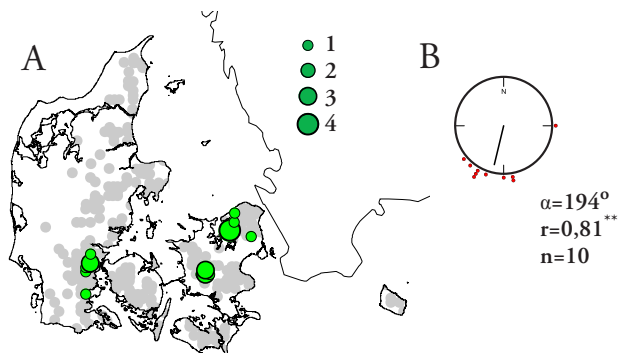

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Hvepsevågen er i Danmark primært knyttet til hældre løvskov især på Øerne og i Østjylland. Hvepse udgør hovedparten af føden, men andre insekter, frøer og fugleunger indgår også (Meltøfte & Fjeldså 2002). Arten yngler over det meste af Europa, og de europæiske bestande overvintrer i tropisk Vest- og Centralafrika. Mange af hvepsevågerne bliver formentlig i vinterkvarteret i deres første sommer. Landets østlige egne passerer af skandinaviske fugle både forår

og efterår, og visse forår, primært med varme østlige vinde, ses der et betydeligt træk ved Skagen.

Om efteråret trækker de gamle fugle (hunnen før hannen (Hake m.fl. 2003)) sydpå fra midten af august med kulmination i slutningen af august, 2-3 uger tidligere end ungfuglene. De gamle fugle trækker meget koncentreret via Gibraltar, mens de unge fugles træk er mere spredt. De gamle fugle trækker til Afrika på godt en måned, formentlig direkte til et i forvejen

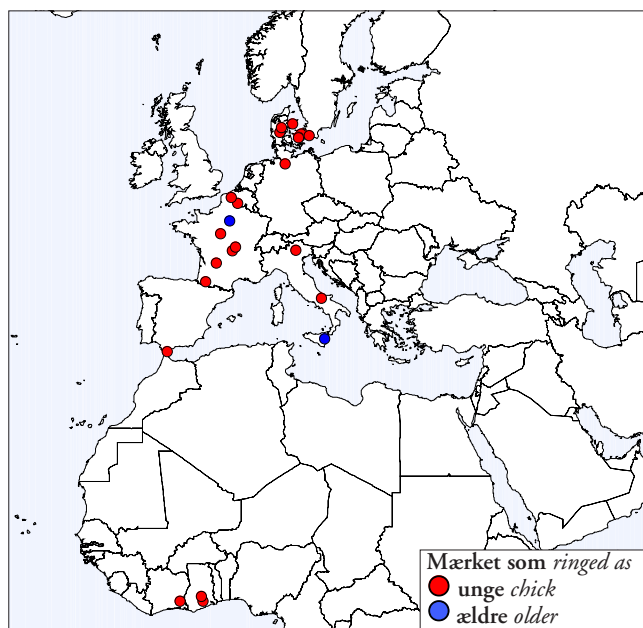

Fig. 1. Samtlige genfund af hvepsevåge ringmærket i Danmark (n=23). All recoveries of honey buzzard ringed in Denmark (n=23).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed	511
Genmeldinger Recoveries	
Antal genmeldinger No. of recoveries	23
-heraf uden for Danmark Recovered abroad	17(74%)
Antal fugle No. of individuals	23
-heraf mærket som unger Ringed as chicks	21(91%)
Genmeldingsandel Proportion recovered	4,5%
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark Ringed abroad and recovered in Denmark	3
Ekstremer Extremes	
Højeste alder Oldest bird	23 år 2 mdr.
Længste afst. Longest dist. Elfenbenskyst. C. d'Ivoire	5.622 km
Nordligst Northernmost Danmark Denmark	(56° 25'N)
Sydligst Southernmost Elfenbenskysten C. d'Ivoire	(06° 07'N)
Østligst Easternmost Italien Italy	(15° 06'E)
Vestligst Westernmost Spanien Spain	(05° 30'W)

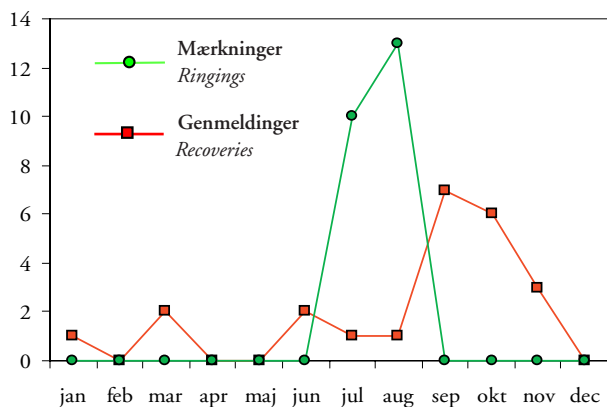

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af hvepsevåge. Month of ringing and recovery for recovered honey buzzard.

kendt overvintringsområde, mens de yngre fugle er næsten 2 måneder undervejs (Hake m.fl. 2003). Om foråret passerer trækkende fugle landet i maj og starten af juni.

Mærknings- og genmeldingsdata

I alt er 511 hvepsevåger ringmærket i Danmark. Den første hvepsevåge ringmærkedes i 1898 af Mortensen, som i alt mærkede 4 fugle. De resterende fugle er mærket af Dansk Ornithologisk Central (29) og Zoologisk Museum. Der er ringmærket hvepsevåger regelmæssigt siden 1930'erne med største antal i slutningen af 1980'erne og starten af 1990'erne (fig. 4). Hovedparten af fuglene er mærket som redeunger i juli-august (fig. 3).

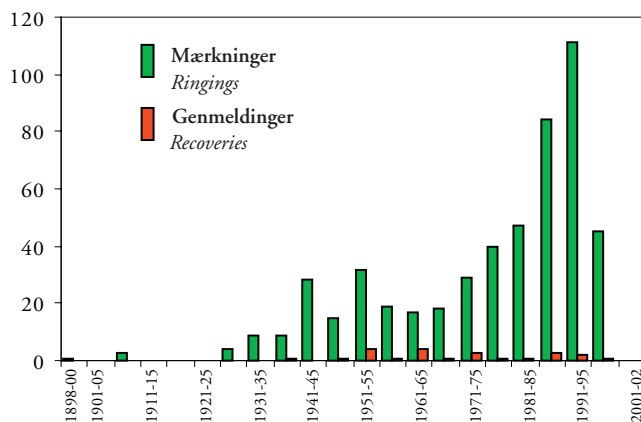
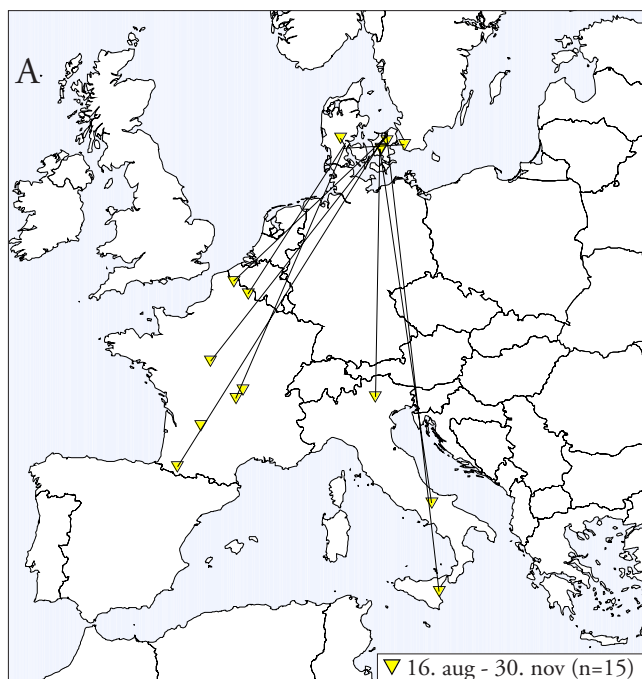

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for hvepsevåge ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of honey buzzard ringed in Denmark.

Der er genfundet 23 hvepsevåger (5%), hvoraf 21 var mærket som redeunger. Næsten alle genmeldingerne er fra sommeren og efteråret (fig. 3). De genmeldte hvepsevåger er ringmærket i Jylland nær Kolding og på Sjælland (fig. 2A).

Træk og overvintring

De dansk-mærkede (unge) hvepsevåger er om efteråret trukket mod sydvest til Frankrig, formentlig med kurs mod Gibraltar, og i mindre grad mod syd til Italien. En enkelt redeunge mærket 1. august 1988 nær Kolding, blev dog genfundet 8. september 1988 nær Malmø, 228 km mod øst. Kun sjællandske fugle er genfundet i Italien (3), men denne forskel mellem øst- og vestdanske fugle kan skyldes tilfældigheder ($P=0.36$). Et

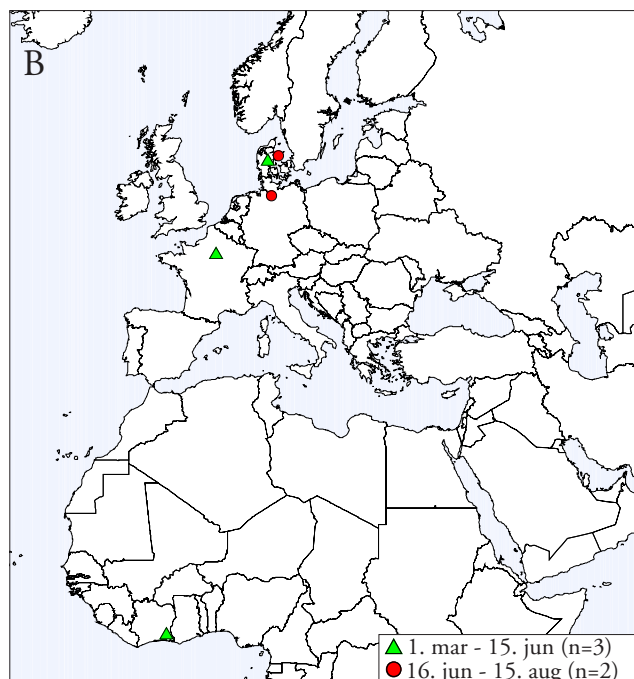

Fig. 5. Genmeldinger fra A) efterårperioden og B) forårs- og sommerperioden af hvepsevåge ringmærket i Danmark. Linjer angiver direkte træk. Recoveries during A) autumn and B) spring and summer of honey buzzard ringed in Denmark. Lines indicate direct migration

tilsvarende mønster ses hos de norske fugle (Bakken m.fl. 2003), mens de svenske ungfugle i større grad trækker over Italien (Fransson & Pettersson 2001). På direkte efterårstræk er de første genmeldinger fra september, og fra oktober er alle genfund fra udlandet (fig. 5A). De sidste fugle på efterårstræk er genmeldt fra Frankrig i november.

De danske hvepsevåger overvintrer uden tvivl næsten udelukkende i Afrika. Der er ingen vinterfund fra Europa, mens der er tre genmeldinger fra Afrika i januar-marts. En fugl i andet kalenderår er genmeldt fra Elfensbenskysten (usikker dato), og fra Ghana er genmeldt to fugle (en i andet kalenderår og en adult).

Meget få fugle er genmeldt i forårs- og sommerperioden. Den første fugl på forårstræk er fra Frankrig i starten af juni, og der er et fund fra Danmark fra midten af juni. En enkelt fugl er genmeldt fra Nordtyskland i juli 12 år efter mærkningen (306 km mod sydøst), mens en anden er fundet 119 km mod nord i Danmark i august 7 år efter mærkningen.

Tre udenlandsk mærkede fugle, alle mærket som redeunger, er fundet i Danmark (fig. 6). En svensk mærket fugl genfundtes samme efterår, mens en anden svensk samt en nordtysk fugl genfundtes flere år senere.

Genmeldings- og dødsårsager

To hvepsevåger er blevet aflæst (den ene fundet syg), mens resten af de genmeldte enten er døde (12) eller genmeldt af ukendt årsag (9). Ud af 11 hvepsevåger med kendt dødsårsag er de 8 (67%) blevet skudt, hvilket er en usædvanlig høj andel. Fire fugle er skudt i Frankrig og resten i Danmark, Spanien, Italien og

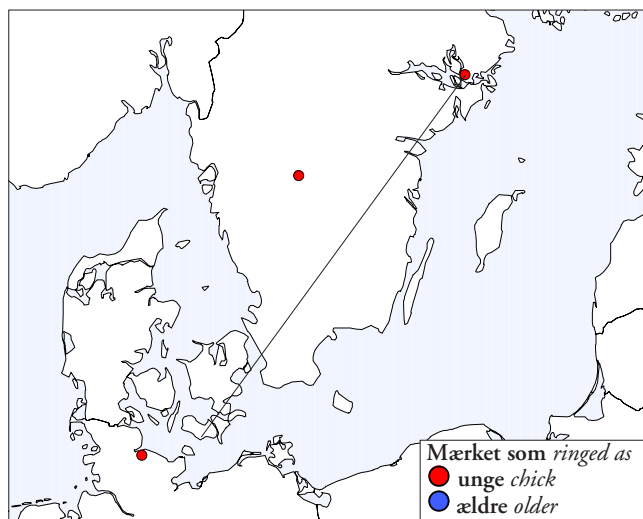

Fig. 6. Mærkningslokaliteter for hvepsevåge ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=3). Linje angiver direkte træk. Ringing sites for honey buzzard ringed abroad and recovered in Denmark (n=3). Line shows direct migration.

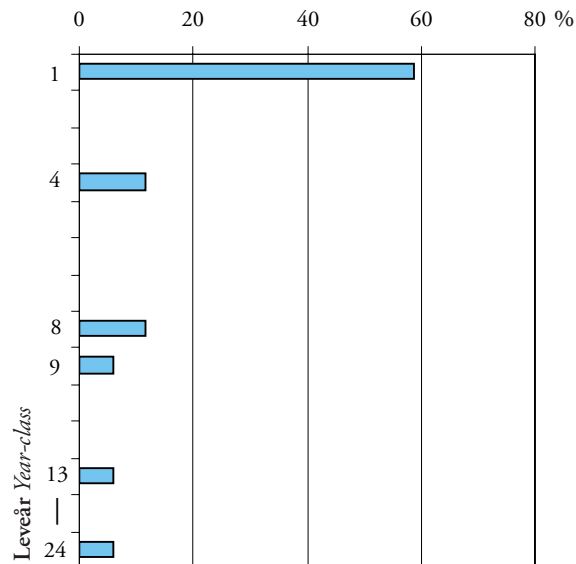

Fig. 7. Aldersfordeling af hvepsevåge mærket som redeunger eller ungfugle i deres første efterår og genmeldt som døde (n=17). Distribution on year-class of honey buzzard ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=17).

Afrika. Udover jagt er to unge fugle meldt dræbt mod ledning/mast, og en er dræbt i trafikken. Hovedparten af de dødfundne hvepsevåger er genfundet i deres første leveår (59%) (fig. 7). Den ældste genmeldte fugl, ringmærket som redeunge 10. juli 1932 nær Frederiksværk på Sjælland, blev skudt i Frankrig 23 år og 2 mdr. senere (25. september 1955).

English summary

The honey buzzard is a scarce breeding bird in Denmark, most common in the east of the country. It is, however, a common passage migrant in August-September and May-June. The first honey buzzard was ringed in Denmark in 1898, with the greatest number ringed in the late 1980s and early 1990s. The majority of the recovered birds were ringed as chicks in July-August. The recovered birds were ringed in Jutland and on Zealand. Most of the Danish honey buzzards migrate SW through France and some travel S through Italy. The first birds have been recovered south of Denmark in September, and in October all recoveries are from abroad. Three birds have been recovered in Africa in January-March: two in Ghana and one in Côte d'Ivoire. Only a few birds have been recovered during spring and summer: the first in early June (in France), and in Denmark in mid-June. A few foreign honey buzzards have been recovered in Denmark: two from Sweden and one from Germany. Twelve of the recovered honey buzzards were found dead: nine with an unknown cause of death, eight had been shot (in France (4), Denmark, Spain, Italy and Africa), two had collided with wires, one was killed in traffic and one was recovered sick. Fifty-nine per cent of the dead honey buzzards were recovered during their first year.